

The background of the slide is an aerial photograph of a coastal town in Telemark, Norway. The town is built on a peninsula and is surrounded by water. In the foreground, there are many white houses with red roofs. In the background, there are hills and a bridge over the water. The sky is overcast.

Grønn omstilling i Telemark Nåsituasjon for næring og industri

Kort om agenda

Næringstrekk og -sammensetning

Regionale særtrekk

Nærmere om industrien

Fortrinn og konkurransekraft

Tina-Irene Amundsen

Director | BDO Consulting

Mail: tina-irene.amundsen@bdo.no
Mobil: 99 35 78 00

Brage Wangen

Manager | BDO Consulting

Mail: brage.wangen@bdo.no
Mobil: 97 47 47 77

Sammenlignet med landet har Telemark god næringsvekst over tid og høy eksportverdi

I 2024 hadde Telemark

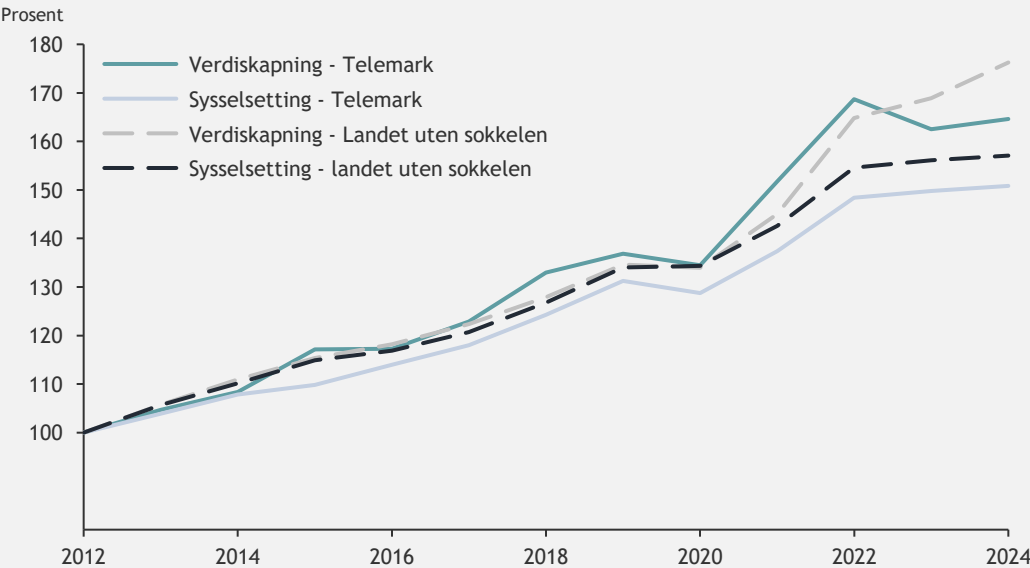

78 850 sysselsatte

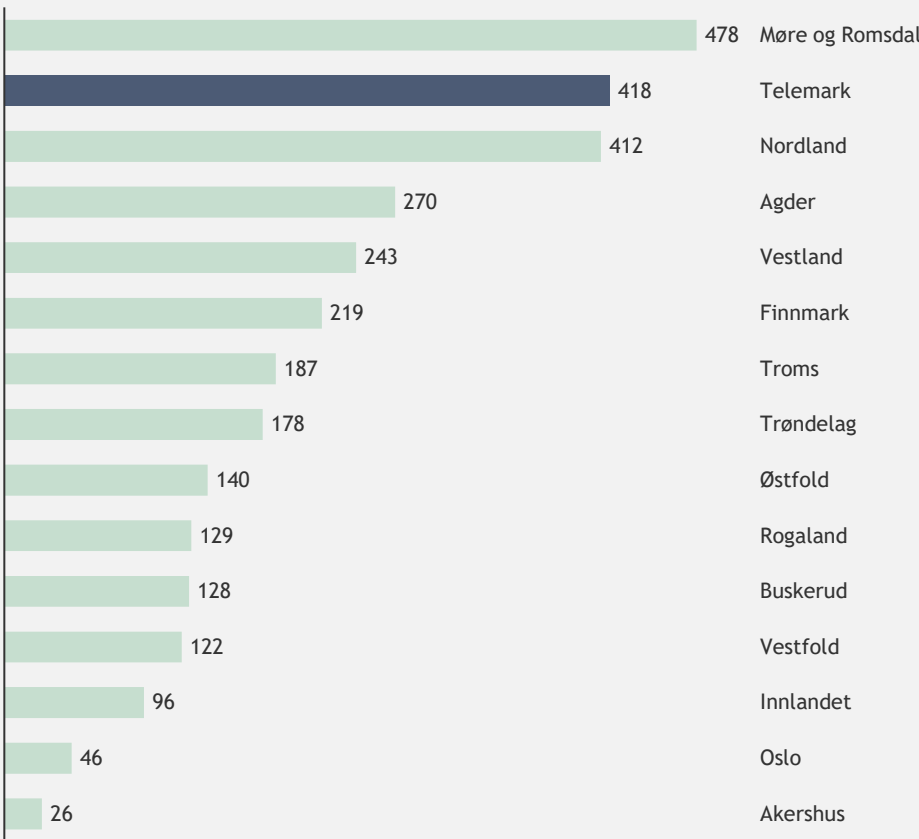
87 600 MNOK i estimert verdiskaping

Normalisert utvikling i verdiskaping og sysselsetting

Figur 1: Normalisert utvikling i verdiskaping og sysselsetting i Telemark og landet (uten sokkelen), i løpende priser, 2012-2024. Kilder: SSB Fylkesfordelt nasjonalregnskap (tabell 11713), Foretaks- og enhetsregisteret, SSB tabell 13470.

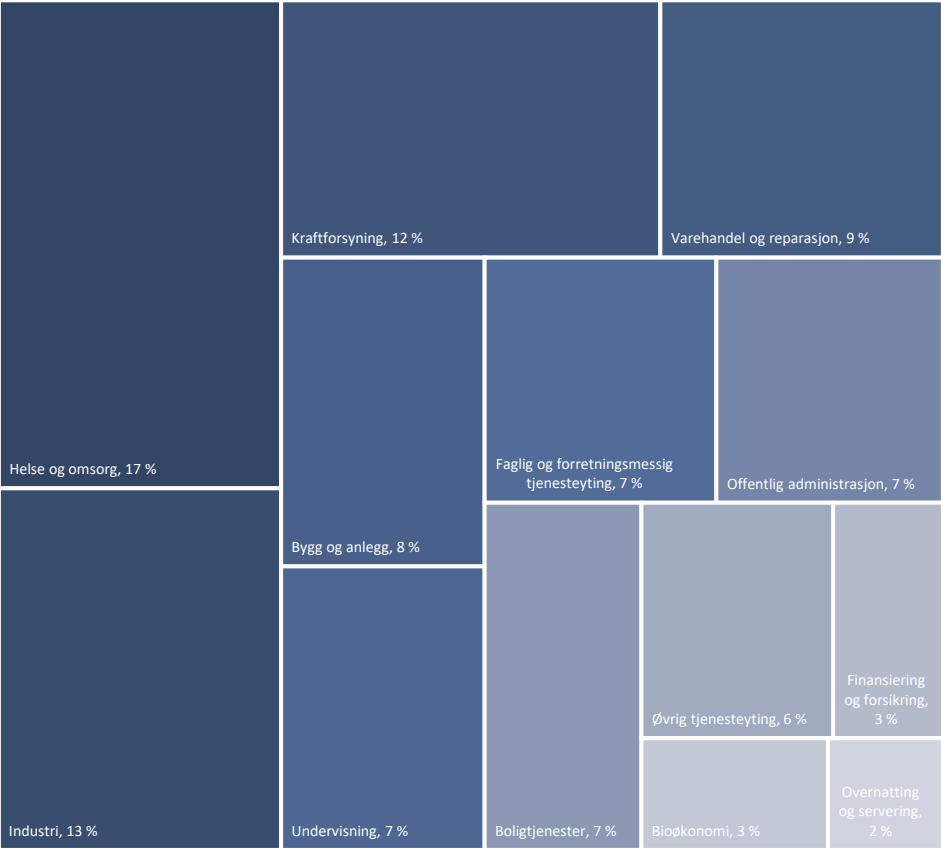
Eksportverdi per sysselsatt i norske fylker utenom olje og gass (tusen kroner)

Figur 2: Eksportverdi per sysselsatt i Norge i 2024, per fylke. Kilde: SSB Tabell 10482 og 13472.

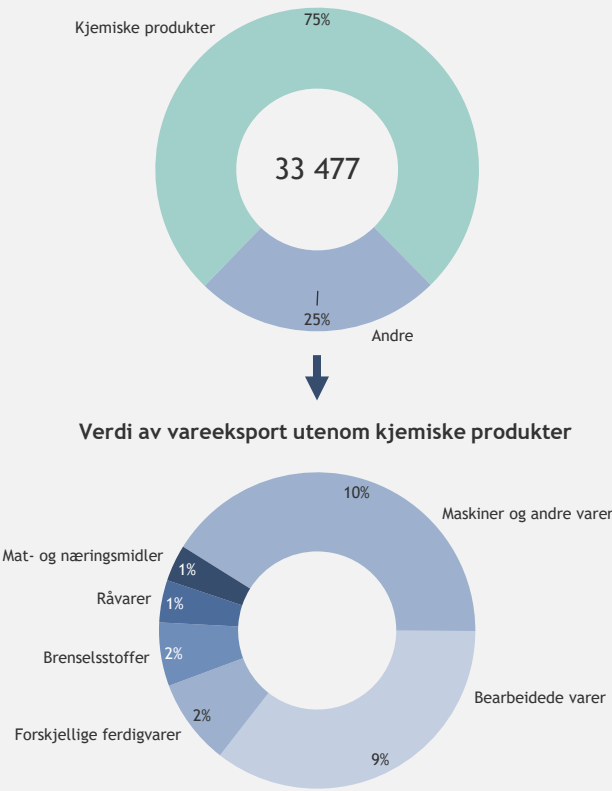
I næringsmiksen i Telemark tar industri og kraftforsyning tydelig plass

Fordeling av verdiskaping i Telemark i 2023

Figur 3: Fordeling av verdiskaping i Telemark i 2023. Kilder: SSB Fylkesfordelt nasjonalregnskap (tabell 11713), Foretaks- og enhetsregisteret.

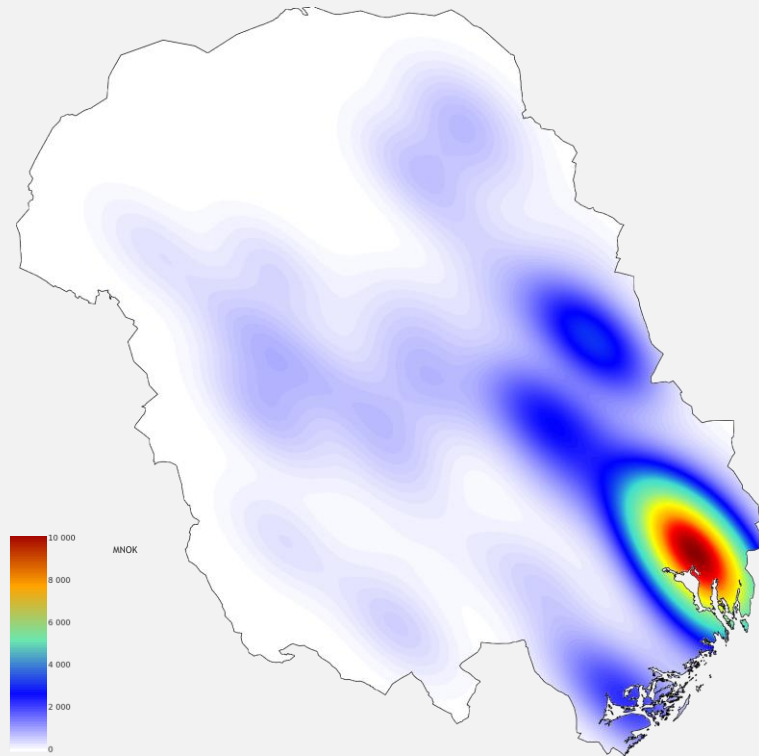
Verdi av vareeksport fra Telemark i 2024 (MNOK)

Figur 4: Fordeling i eksportverdi fra Telemark mellom produktgrupper. Kilde: SSB tabell 10482.

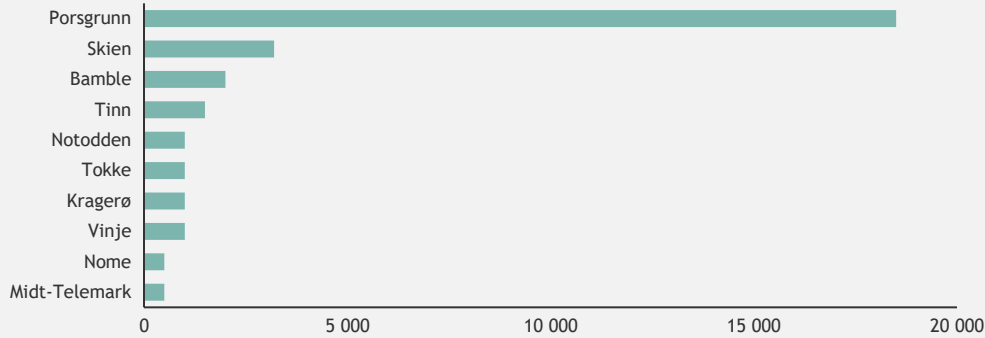
Næringsaktiviteten er spredt mellom regionene, men Grenland er tyngdepunktet

Verdiskaping i privat næringsliv i Telemark

Figur 17: Geografisk fordeling av verdiskaping i det private næringslivet i Telemark. Kilde: Enhets- og Foretaksregisteret. Kartdata: Kartverket

Kommunene i Telemark med høyest eksportverdi (MNOK)

Figur 18: Kommuner i Telemark etter eksportverdi i 2023. Kilde: Eksportmeldingen 2024

Estimert verdiskaping i privatnæringer i regionene (MNOK)

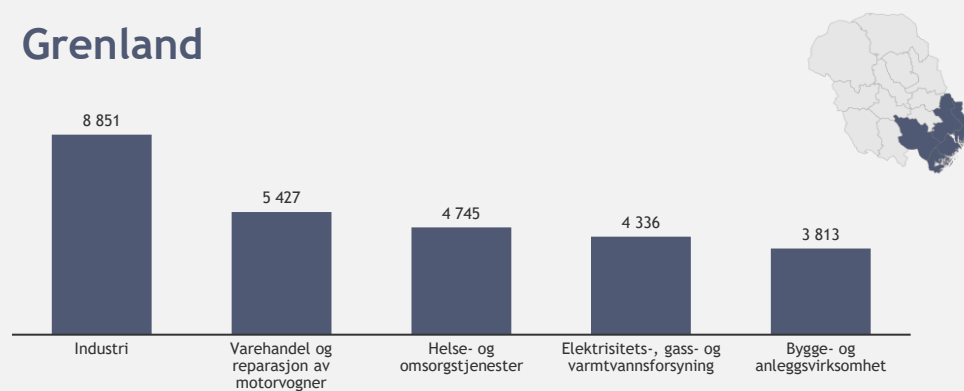

Figur 19: Verdiskaping i det private næringslivet i 2023 fordelt på regionene i Telemark. Kilde: Enhets- og Foretaksregisteret

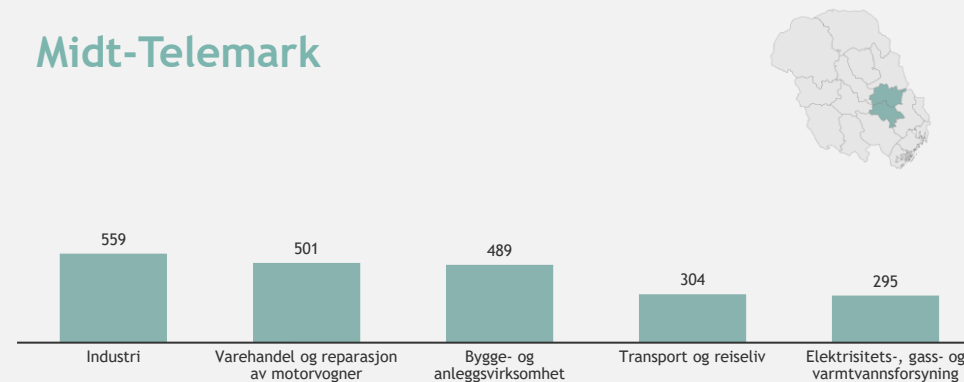
Næringssammensetningene har variasjoner og likhetstrekk mellom regionene

Næringene med høyest verdiskaping i 2023 (MNOK)

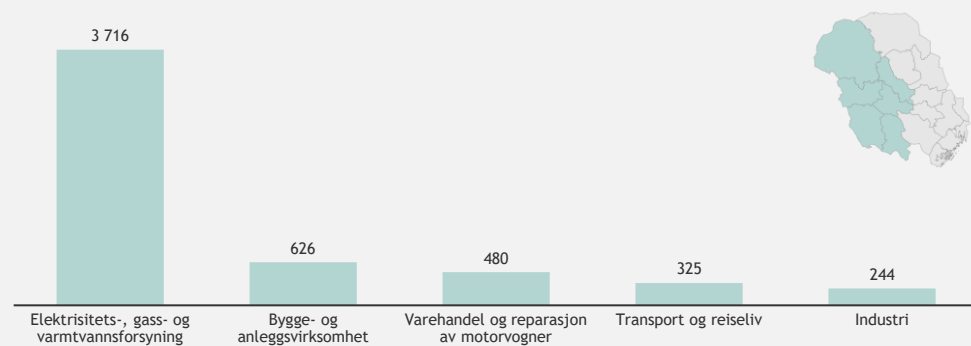
Grenland

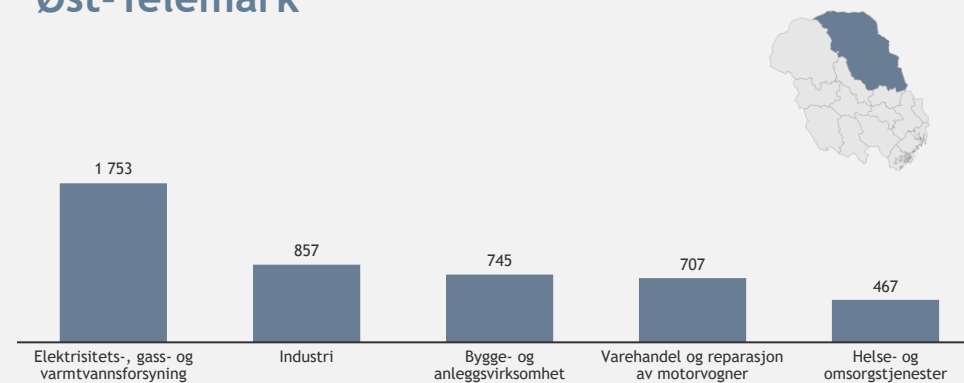
Midt-Telemark

Vest-Telemark

Øst-Telemark

Høye samlede klimautslipp i Telemark drives i hovedsak av industrien

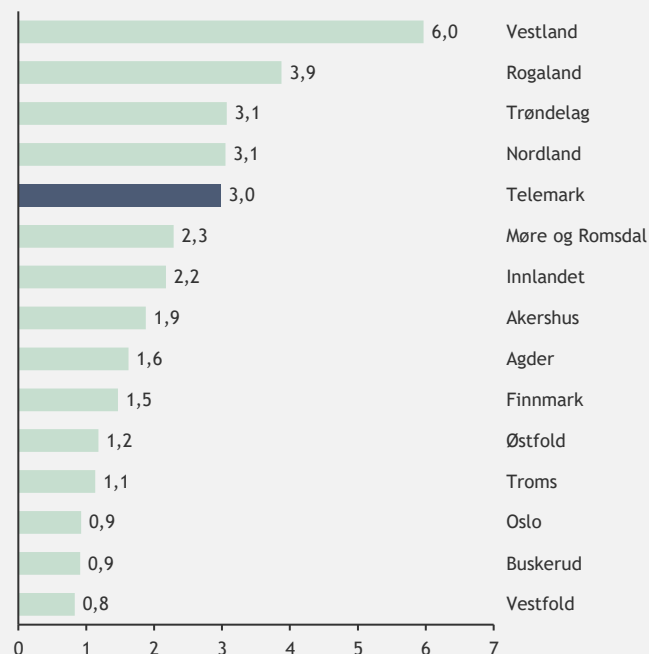

2 980 000 tonn CO₂-ekvivalenter i klimagassutslipp i 2023, hvorav...

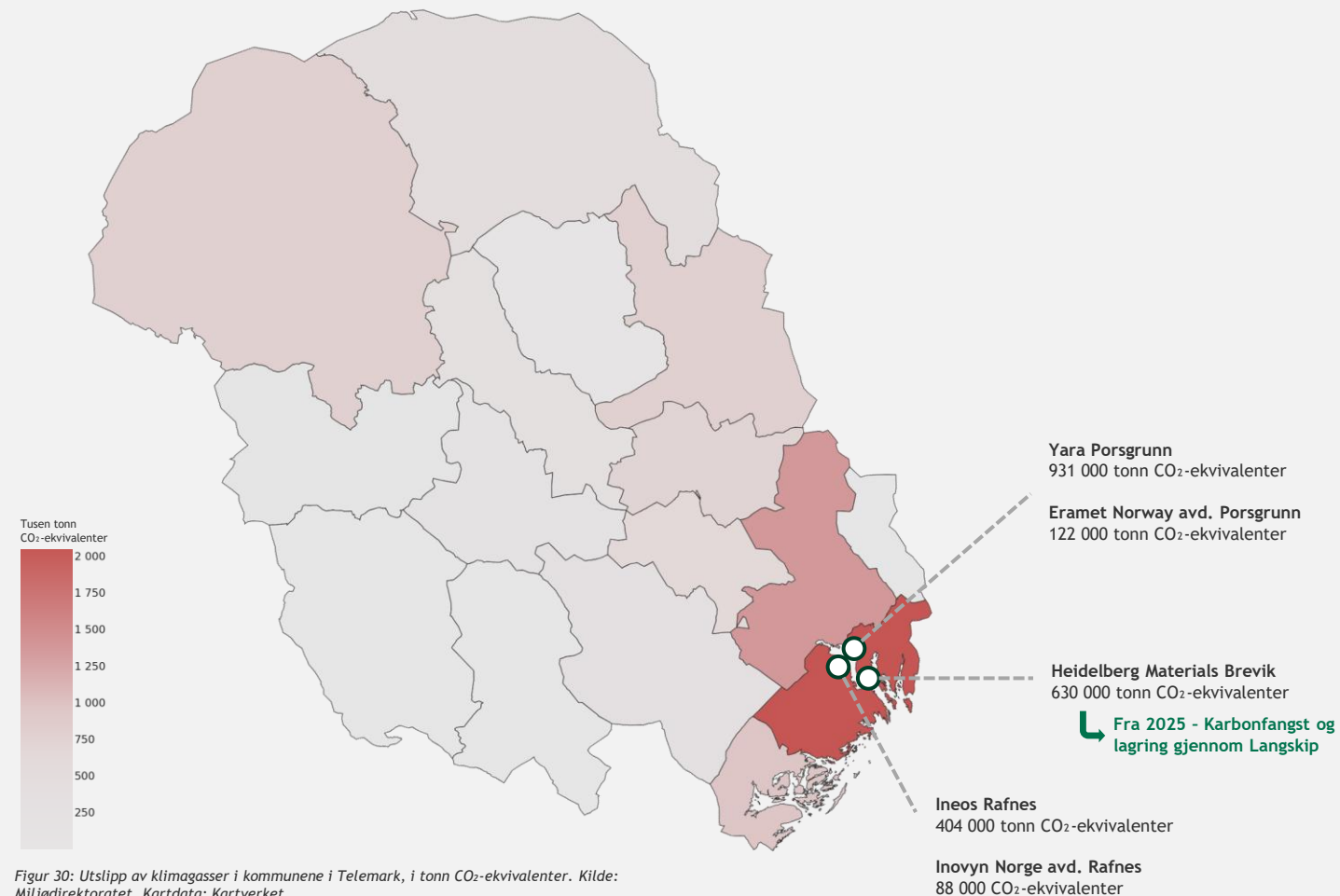
81 % kom fra industrinæringen

Klimautslipp i norske fylker, 2023 (Millioner tonn CO₂-ekvivalenter)

Figur 28: Utslipp av klimagasser i norske fylker, i millioner tonn CO₂-ekvivalenter (2023).
Kilde: Miljødirektoratet

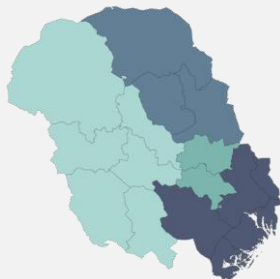
Utslipp av klimagasser per kommune i Telemark i 2023 (tusen tonn CO₂-ekvivalenter), med synliggjøring av største utslippspunkter

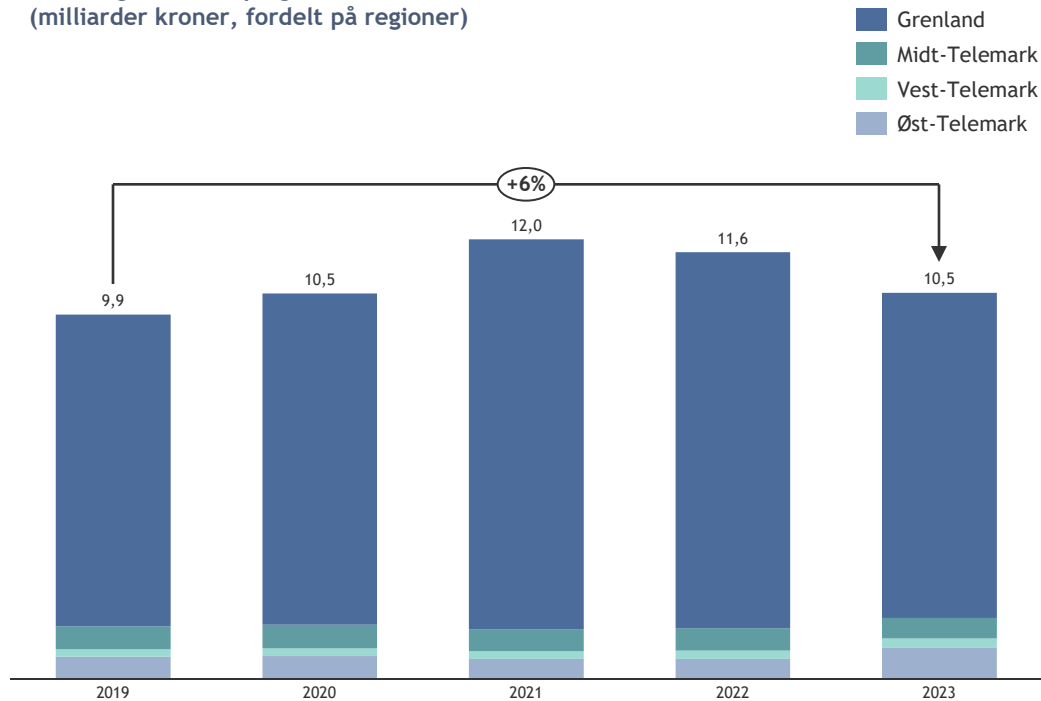
Figur 30: Utslipp av klimagasser i kommunene i Telemark, i tonn CO₂-ekvivalenter. Kilde: Miljødirektoratet. Kartdata: Kartverket

Industrinæringen - Særlig sentral i Telemark, og avgjørende i den grønne omstillingen

Industrinæringen har vært en bærebjelke i økonomien i Telemark over generasjoner, og vil nå være avgjørende i å realisere nye grønne verdikjeder. Næringen spiller en viktig rolle i regional verdiskaping, eksport, innovasjon og utvikling. Markedet er globalt, både for råstoffer og produserte varer. Innen de fleste industrigrener er tilgang på kraft og prosessvann viktige konkurransefortrinn, som har gjort Telemark særlig attraktiv som etableringsregion.

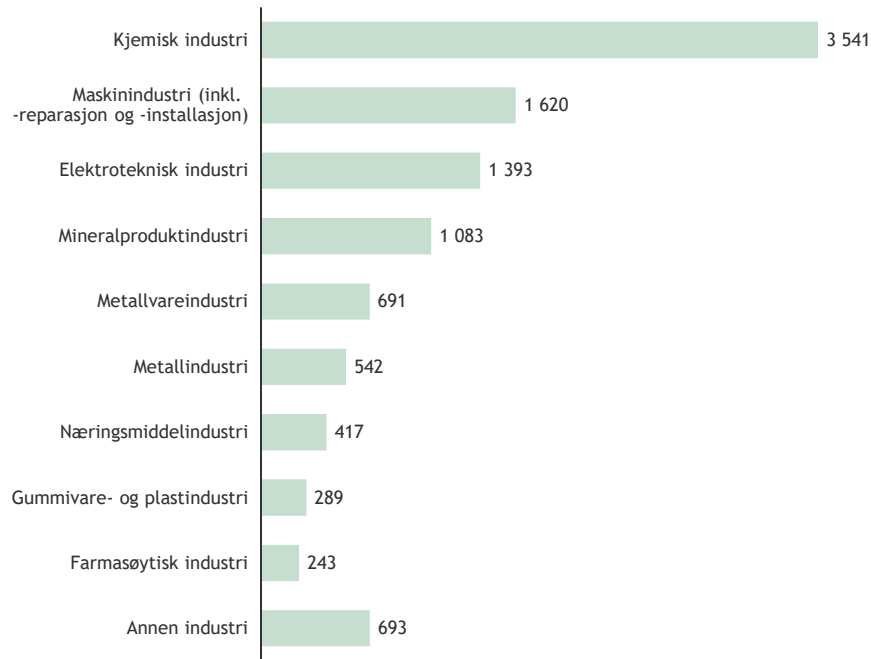

Utvikling i verdiskaping i industrien i Telemark (milliarder kroner, fordelt på regioner)

Figur 5: Verdiskaping (bruttoprodukt) i virksomheter i industrien i Telemark (2019-2023). Verdier i 2023-kroner. Kilde: Enhets- og Foretaksregisteret, BDOs analyser.

Verdiskaping i industrigrener i Telemark i 2023 (MNOK)

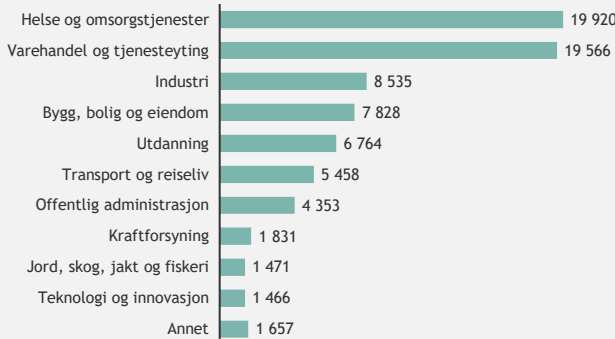

Figur 6: Estimert verdiskaping (bruttoprodukt) i industrigranene i Telemark i 2023, fordelt på industrigranene. Verdier i 2023-kroner. Kilde: Enhets- og Foretaksregisteret, BDOs analyser.

Sterk industrikompetanse i arbeidsstyrken, men rekrutteringsutfordringer i enkelte områder

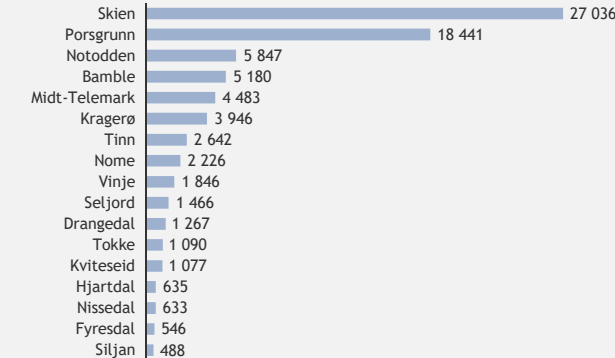
 11 % sysselsatte i industrien i 2024, tredje høyeste andel blant fylkene

Sysselsatte per næring

Figur 35: Sysselsatte i Telemark i 2024, etter næringer. Kilde: SSB tabell 13470.

Sysselsatte per kommune etter arbeidssted

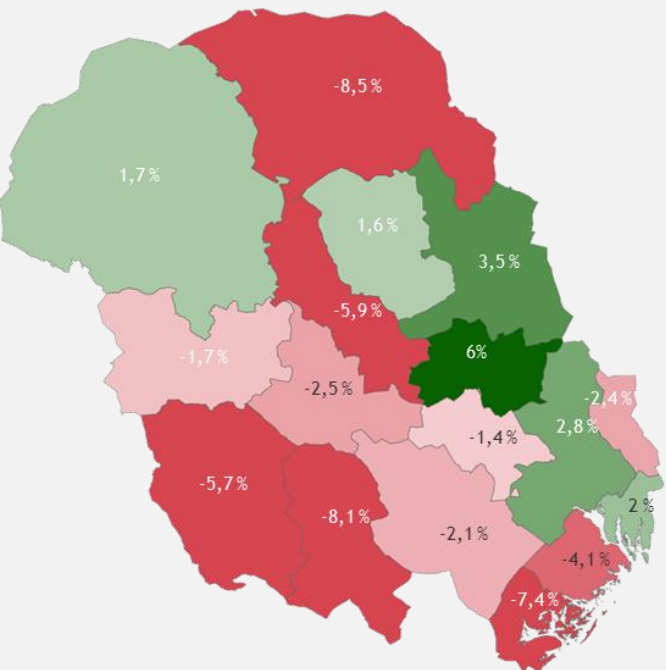

Figur 36: Sysselsatte i Telemark i 2024, etter arbeidssted. Kilde: SSB tabell 13470.

Utvalgte nærings- og kompetansemiljøer som bidrar i det grønne skiftet i Telemark

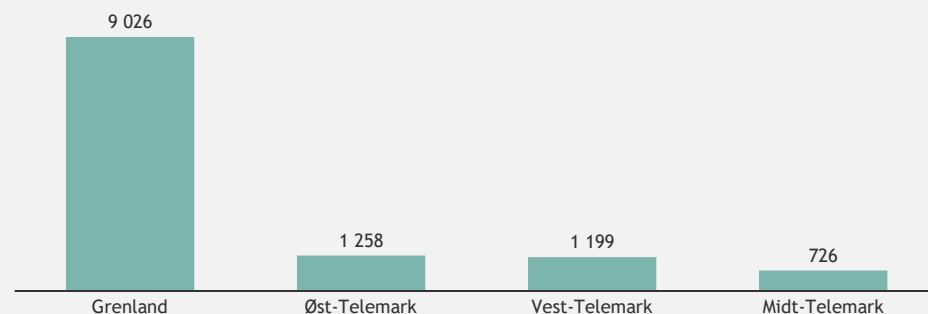
Befolkningsutvikling - personer i arbeidsfør alder (20-66) i Telemark fra 2015 til 2025

Figur 37: Befolkningsendring i arbeidsfør alder (20-66 år) fra 2015-2025. Kilde: SSB Tabell 06913. Kartdata: Kartverket

Flere store regulerte arealer i fylket klart til bruk i næringshensikt utgjør et stort konkurransefortrinn

Antatt planreserve til næringsformål per region (dekar)

Figur 38: Antatt planreserve til næringsformål per region i Telemark i 2025 (dekar). Kilde: Telemarks arealregnskap.

Det er gode infrastrukturmuligheter i fylket

Eksempler på nøkkelinfrastruktur i Telemark er:

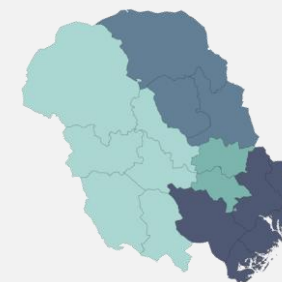
- Veikapasitet gjennom E18, Rv36 og E134
- Jernbaneforbindelser, også tilknyttet havn
- God havnekapasitet, eksempelvis via Grenland havn som er en av Norges største godshavner
- Mye nærliggende kraftproduksjon
- I Grenlandsområdet: Kjølevanns- og rørgatetuneller mellom Herøya, Rafsnes og det kommende Frier Vest-området

Områder med større sammenhengende næringsrelaterte arealer i planreserve

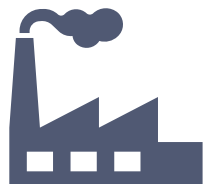

Figur 39: Områder med større sammenhengende arealer i planreserve til næringsformål. Kilde: Telemarks arealregnskap. Kartdata: Kartverket

Næringslivet i Telemark har en rekke fortrinn for grønn omstilling og industrielle symbioser

Telemarks viktigste konkurransefortrinn for den grønne omstillingen og utvikling av industrielle symbioser:

LEDENDE INDUSTRIKLYNGER, med lang historikk og erfaring med industrielle symbioser.

STORE NATURLIGE FORTRINN innen fornybar kraftproduksjon, areal og mineraler

OMFATTENDE OG MÅLRETTET ARBEID MED UTSLIPPSREDUKSJON blant de store industriaktørene og utslippspunktene

Andre viktige konkurransefortrinn for Telemark inkluderer:

Strategisk beliggenhet og god tilgang til norske og europeiske markeder

Sterk konkurransekraft i næringslivet og vekst over tid

Sterkt eksportrettet næringsliv, særlig innen industrien

Arbeidsstyrke med lang erfaring og **god kompetanse innen industri**

Omfattende **tilgjengelige arealer til næringsformål** under utbygging og i planreserve

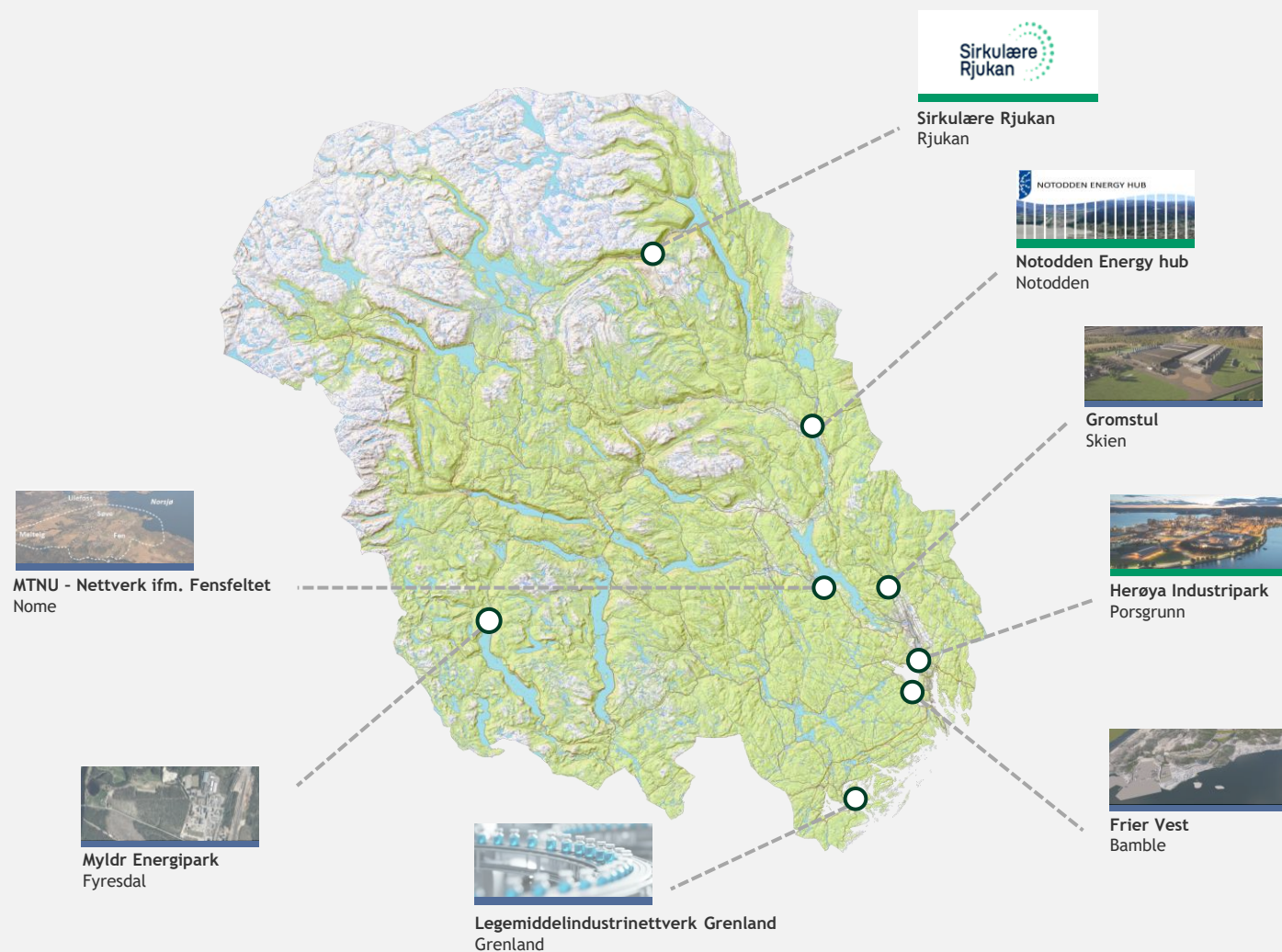

Fremvoksende aktivitet innen viktige grønne næringer som **hydrogen og karbonfangst**

Flere **sterke kompetanseklynger** og samarbeid mellom næringsliv og forskningsmiljøer

Det er en rekke spennende initiativer rundt industrielle symbioser og utnyttelse av sidestrømmer i Telemark

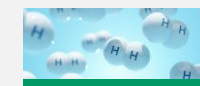
I tillegg har Powered by Telemark tre huber i Telemarksporteføljen

PBT - Karbonfangst og -utnyttelse

PBT - «Sirkulære Telemark» - Sirkulærøkonomi

PBT - Hydrogennettverket

Takk for oppmerksomheten!